

พัฒนาการในการดำเนินงานตามภารกิจค่านะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ภารกิจทางค่านะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ มหาวิทยาลัยจำต้องจัดให้มี ส่วนของการสอน การวิจัย การเผยแพร่และบริการศิลป แก่สังคม การดำเนินงานตามภารกิจทางค่านะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อาจ ถือได้ว่า มีจุดเริ่มมาพร้อมกับการจัดตั้งคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2518 จะเห็นจากการแบ่งงานของคณะออกเป็นโครงการต่าง ๆ 3 คำน คือ¹

1. ค่านะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
2. ค่านะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและวิจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะเกี่ยวกับชุมชนที่มีหลายวัฒนธรรม และเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม
3. ค่านะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและแสดงสมบัติทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม โดยจัดตั้งเป็นศูนย์เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้ของประเทศไทย และเป็นศูนย์วัฒนธรรมของภาคใต้

ทางค่านะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมภารกิจนี้ นับว่า คณะสามารถ ดำเนินการให้พัฒนาไปได้ตามสมควร หรือมีการเปิดสอนวิชาเอกทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี วรรณคดี ปรัชญา และศาสนา² และคาดว่า คงจะสามารถเปิดสอน อิสลามศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์

¹มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, รายงานประจำปีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 24 กันยายน 2518, หน้า 18.

²มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, หลักสูตรคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 2522.

ค่านการศึกษาค้นคว้าและวิจัย คณะใดมีโครงการวิจัยเกี่ยวกับศิลปและวัฒนธรรมมาโดยตลอด เช่น

1. โครงการจัดทำพจนานุกรมภาษามลายูท้องถิ่นปัตตานี - ไทย
2. โครงการวิจัยภาษาตากใบ ซึ่งเป็นภาษาที่มีลักษณะของภาษาไทยโบราณอยู่มาก อาจจะเป็นช่องทางใหญ่เกี่ยวกับภาษาไทยมากขึ้น
3. โครงการวิจัยวัฒนธรรมพื้นบ้านของแหล่งที่ประชาชนพูดภาษาดั้นปัตตานีเป็นประจำวัน¹
4. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยพุทธ และไทยมุสลิม จังหวัดปัตตานี
5. โครงการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมภาคใต้
6. การสำรวจรายชื่อหนังสือและเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับ 3 จังหวัดภาคใต้
7. การรวบรวมและศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นใน 3 จังหวัดภาคใต้
8. วัฒนธรรมชาวไทยมุสลิมชายแดนภาคใต้²

คณะใดรวบรวมเอกสารโบราณและปัจจุบัน เช่น สมุดไทยโบราณ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ อันเป็นข้อมูลสำคัญในการศึกษาค้นคว้าวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่บริจาคเอกสารให้ เช่น สถาบันการศึกษาต่าง ๆ หอจดหมายเหตุ หอสมุดแห่งชาติ ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย ตลอดจนศาสนาต่าง ๆ ในท้องถิ่นภาคใต้

¹มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, รายงานประจำปี 2520 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, หน้า 85.

²กองแผนงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, รายงานการประเมินผล สถานภาพศักยภาพ และสัมฤทธิ์ผลของแผนพัฒนา ระยะที่ 4 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, หน้า 72.

งานพิพิธภัณฑ์ ก็ได้เก็บรวบรวมศิลปโบราณวัตถุ และหัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อเป็นข้อมูลการศึกษาวิจัยทางศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ และงานอื่น ๆ เกี่ยวกับภาคใต้ โดยเน้นหนักในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และนราธิวาส สามารถรวบรวมศิลปโบราณวัตถุ และหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้ ได้จำนวน 501 ชิ้น

งานการเผยแพร่ ได้จัดพิมพ์เอกสาร จดสาร และได้จัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคใต้ เช่น การเล่นของเด็กภาคใต้ สมบัติไทย มุสลิมภาคใต้ นิทานชายไทยมุสลิมภาคใต้ คำทายปริศนาของชาวภาคใต้ เพลงชาโนง เป็นต้น

กิจกรรมเผยแพร่อื่น ๆ ที่จัดทำ เช่นการจัดสอนดนตรีแก่บุคคลภายนอก การจัดตั้งหน่วยส่ง เครื่องหัตถศิลป์พื้นทะเลตะวันตก²

งานทางด้านการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของหน่วยงานอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย เป็นลักษณะของการสนับสนุน การจัดกิจกรรมตามประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งประเพณีทางศาสนาที่สำคัญ ๆ และกิจกรรมด้านอื่น ๆ ตามวาระและโอกาส เช่น คณะศึกษาศาสตร์ สนับสนุนให้นักศึกษาจัดละคร เรื่องศึกบางระจัน³ เป็นต้น

โครงการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้

มีวัตถุประสงค์และนโยบายของโครงการ คือ

1. เพื่อรวบรวมโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัฒนธรรมพื้นบ้านของภาคใต้
2. เพื่อศึกษาวิจัยทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ภาษา สังคม และศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้

¹มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, รายงานประจำปี 2524 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, หน้า 53 - 54.

²มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, รายงานประจำปี 2522 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, หน้า 98.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 56.

3. เพื่อเป็นศูนย์บริการค่านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ภาษา และวัฒนธรรมของภาคใต้
4. เพื่อเป็นแหล่งเสริมความรู้ทางด้านไทยคดีศึกษา มาเลย์ศึกษา อิสลามศึกษา ฯลฯ
5. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่วัฒนธรรมของภาคใต้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
6. เพื่อเป็นศูนย์สนเทศเกี่ยวกับภาคใต้
7. เพื่อเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของภาคใต้

กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของโครงการดังนี้

1. จัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สาขามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ค่านโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้
2. ศึกษาวิจัยค่านประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจของภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส
3. ศึกษาวิจัยค่านภาษา สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้
4. ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญของภาคใต้ ทั้งนักการเมือง การปกครอง นักพัฒนา นักการศึกษา นักภาษา กวี ศิลปิน ฯลฯ
5. อบรมและสัมมนาภาษา วรรณกรรม ศิลป และวัฒนธรรมภาคใต้
6. จำลองโบราณสถานในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งมีค่าควรแก่การศึกษาของชาวไทยทั่วไป
7. เผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัย ให้เป็นที่แพร่หลาย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สรุปและวิเคราะห์

บทที่ 2

การดำเนินงานตามภารกิจด้านทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ได้มีพัฒนาการไปพร้อม ๆ กับการจัดตั้ง และการขยายงานของ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ขณะนี้ เป็นระยะของการ เตรียมตัว จัดตั้งศูนย์ การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้ขึ้น เพื่อรับผิดชอบงานด้านนี้ต่อไป การดำเนินงานเท่าที่ ผ่านมา พิจารณาในแง่ของลักษณะงานที่ทำ นับว่า ครอบคลุมทั้งทางด้านการสอน การวิจัย และการเผยแพร่บริการทางศิลป วัฒนธรรม แต่ถาพิจารณาถึงขอบข่ายและ ปริมาณงานที่ทำ พบว่า ยังดำเนินอยู่ในขอบเขตที่จำกัด ทั้งนี้ เพราะคณะมนุษยศาสตร์ เองเป็นคณะใหม่ เริ่มรับนักศึกษา เมื่อปีการศึกษา 2518 กอปรกับขอบข่ายงาน ในคณะกว้างขวาง รับผิดชอบทั้งทางคานมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในหน่วยงาน เดียวกัน การได้รับการสนับสนุนงบประมาณมีข้อจำกัด เนื่องจากปัญหาของตลาด แรงงานตามลักษณะสาขาวิชาเหล่านี้ ล้วนเป็นอุปสรรคในการขยายงานทางด้านการ คำเนินงานทางด้านการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทั้งสิ้น หากพิจารณาในแง่ภารกิจของ มหาวิทยาลัย การทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นภารกิจหลักประการหนึ่ง ซึ่งทุกคณะวิชา จะต้องปฏิบัติอย่างน้อยในส่วนของ การส่งเสริมเผยแพร่ ซึ่งอาจกระทำได้โดยการฝึก กำลักรวมกัน ทำในลักษณะที่เป็นงานส่วนกลางของมหาวิทยาลัย งานทะนุบำรุงศิลป วัฒนธรรมเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณภาพของความเป็นมนุษย์ ไม่อาจวัดผลตอบแทนในแง่ ของเศรษฐศาสตร์ได้ แต่เป็นงานหลัก จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมจริงจังทั้งทาง ด้านงบประมาณและกำลังคน ความขาดแคลนอีกประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คือ ขาดองค์กรและบุคลากรที่ทำหน้าที่สอนวิจัย และเผยแพร่ศิลป ในทั้งสองวิทยาเขต งานที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้ จึงเป็นลักษณะการดำเนินงานเพียงส่วนหนึ่งของทั้งหมด และ เพียงในวิทยาเขตเดียวเท่านั้น